

Lisa 1. Kõne arengu hindamine ja toetamine.

Materjal lapsevanemale (Eesti Logopeedide Ühing, www.elu.ee)

0–6 kuu vanune laps

- reageerib helidele ja häätele, otsib silmadega heli (hääle)allikat ja/või pöörab pea selle suunas;
- häälitseb, koogab ja hiljem laliseb.

- Rääkige lapsega rahulikult ja sõbralikult.
- Laulge lapsele ja veetke temaga koos aega.
- Tutvustage lapsele ümbritsevaid helisid.
- Nimetage teid ümbritsevaid inimesi ja esemeid.
- Kommenteerige oma tegevust.

Üheaastane laps

- mõistab lihtsaid korraldusi;
- ütleb üksikuid sõnu, näiteks emme, õue, tita;
- reageerib oma nimele.

- Mängige oma häälega, see meeldib lapsele – intonatsioon aitab lapsel kõnet paremini mõista ja kasutada.
- Aidake lapsel avastada suhtlemisrõõm: mängige erinevaid mängu – tehke üksteisele nägusid, naeratage, peitke ja piiluge.

Otsige abi, kui

- laps ei reageeri helidele/häätele – laske kontrollida kuulmist;
- te ei saavuta lapsega rääkides silmsidet.

- Ärge jätkke last kauaks televiisori ette – see ei arenda lapse suhtluskust!

18 kuu vanune laps

- mõistab lihtsaid korraldusi ja lauseid;
- oskab nimetada tuttavaid esemeid;
- omandab järjest uusi sõnu.

- Rääkige lapsega loomulikult: kasutage lihtsaid sõnu ning grammatiliselt õigeid lauseid – ärge rääkige lapsega pudikeeles!
- Vaadake koos lasteraamatuid ja rääkige, mida näete.
- Last hakkavad huvitama värvid ja vormid.

Kaheaastane laps

- mõistab keerulisemaid korraldusi;
- ütleb oma nime;
- kasutab 2–3 sõnalisi lauseid.

- Rikastage lapse sõnavara.
- Selgitage lapsele sõnu, mille tähendust ta ei tea.
- Kui laps hääldab sõna valesti, siis korra kee see ise õigesti üle. Jätke ka lapsele võimalus sõna õigesti korrata, kuid ärge sundige.

Otsige abi, kui

- lapse kõne areng seiskub;
- lapse kõne arengus on halvenemise märke

Otsige abi, kui

- laps kasutab vaid üksikuid sõnu;
- lapse kõne on raskesti mõistetav;
- laps ei moodusta kahe- või kolmsõnalisi lauseid.

Kolmeaastane laps

- mõistab lihtsaid lauseid;
- oskab kasutada küsisõnu;
- küsib;
- kasutab mitmust ning teataval määral käände- ja pöördelõppe.

- Õpetage lapsele, kuidas lugusid jutustada; aidake tal oma mõtteid ja tundeid väljendada.
- Viimane aeg on võõrutada laps lutipudelist ja lutist.

Nelja-aastane laps

- Kõne sarnaneb grammatiliselt üha rohkem täiskasvanu omaga.

- Lugege koos jutukesti ning arutlege loetu üle – sel moel mõjutate positiivselt lapse kõne ja lugemishuvi arengut.
- Laps vajab eeskuju – las ta näeb Teid lugemas.

Otsige abi, kui

- lapse kõne on endiselt raskesti mõistetav;
- laps kasutab vaid üksikuid tegu-, omadus- ja määrsõnu;
- laps ei kasuta mitmust;
- laps ei moodusta lihtsaid lauseid.

Otsige abi, kui

- laps ei suuda lauset alustada ja kordab silpe või sõnu;
- laps kasutab lühikesi, agrammatilisi lauseid;
- lapse kõnest ei ole alati võimalik aru saada;
- laps ei suuda ka lühidalt rääkida äsja toimunud sündmustest.